07/06/2022

7 Ιουνίου 1822: Η πυρπόληση της Τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κωνσταντίνο Κανάρη στη Χίο (7 Ιουνίου 1822), υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα ναυτικά κατορθώματα της Ελληνικής Επανάστασης.

Η προετοιμασία

Μετά την καταστροφή της Χίου (30 Μαρτίου 1822), το ελληνικό ναυτικό θέλησε να πάρει εκδίκηση, προσβάλλοντας τον τουρκικό στόλο. Για τον σκοπό αυτό συγκροτήθηκε μία μεγάλη αρμάδα από 64 πλοία (29 υδραϊκά υπό τον Ανδρέα

Μιαούλη, ο οποίος αναγνωριζόταν ως αρχιναύαρχος, 19 σπετσιώτικα υπό τους Αναστάσιο Ανδρούτσο και Ανδρέα Χατζηαναργύρου και 16 ψαριανά). Τα ελληνικά πλοία συγκεντρώθηκαν στα Ψαρά στα τέλη Απριλίου κι έψαχναν την ευκαιρία να δράσουν.

Ο χρόνος που επελέγη ήταν η μεγάλη μουσουλμανική γιορτή του ραμαζανιού, που ξεκινούσε στις 10 Μαΐου. Αρχικά, έγιναν απόπειρες επιθέσεων, αλλά απέτυχαν, όπως απέτυχε και η απόπειρα πυρπόλησης της τουρκικής ναυαρχίδας στις 18 Μαΐου.

Στο μεταξύ, εκδηλώθηκε απειθαρχία των πληρωμάτων, εξαιτίας της καθυστέρησης καταβολής της μισθοδοσίας τους, αλλά και διαφωνίες μεταξύ των Υδραίων και Σπετσιωτών ναυάρχων. Οι Σπετσιώτες ναύαρχοι Ανδρούτσος και Χατζηαναργύρου έκριναν φρόνιμο να αποχωρήσουν από την κοινή προσπάθεια για να μην προκληθεί ρήξη στο ελληνικό στρατόπεδο και στις 31 Μαΐου σάλπαραν για το νησί τους.

Η πυρπόληση

Την ίδια ημέρα, οι Ψαριανοί πήραν την απόφαση να χτυπήσουν τον τουρκικό στόλο με πυρπολικά, επειδή κατέφθασαν πληροφορίες ότι ο αιγυπτιακός στόλος βρισκόταν στην Κρήτη. Την απόφαση επικρότησε ο Μιαούλης, καθώς και οι άλλοι δύο υδραίοι ναύαρχοι Λάζαρος Λαλεχός και Ιωάννης Βούλγαρης. Την επιχείρηση ανέλαβαν να εκτελέσουν δύο πυρπολικά, ένα από κάθε πλευρά.

Έτσι, την επομένη, 1η Ιουνίου, τα δύο πυρπολικά, ένα ψαριανό με κυβερνήτη τον Κωνσταντίνο Κανάρη και ένα υδραϊκό με κυβερνήτη τον Ανδρέα Πιπίνο, ξεκίνησαν προς αναζήτηση του τουρκικού στόλου. Τα δύο πυρπολικά συνόδευαν τέσσερα μπρίκια (δύο ψαριανά με πλοιάρχους τους Νικόλαο Γιαννίτση και Γεώργιο Κουτσούκο και δύο υδραϊκά με τους Ιωάννη Ζάκα και Αντώνιο Ραφαλιά), που θα αναλάμβαναν τη διάσωση των πληρωμάτων μετά την πυρπόληση.

Με αρκετές προφυλάξεις, τα δύο πυρπολικά πλησίασαν τον τουρκικό στόλο, που ναυλοχούσε στη Χίο και περίμεναν την κατάλληλη ευκαιρία για να δράσουν. Επέλεξαν τη νύχτα της 6ης προς 7η Ιουνίου 1822. Ήταν μία νύχτα χωρίς φεγγάρι και οι αξιωματικοί είχαν συγκεντρωθεί στη φωταγωγημένη ναυαρχίδα του τουρκικού στόλου για να γιορτάσουν τη λήξη του ραμαζανιού. Αν και γνώριζαν την καταστροφική δύναμη των ελληνικών πυρπολικών, δεν φαίνεται να είχαν πάρει ιδιαίτερα μέτρα προφύλαξης.

Το υδραϊκό πυρπολικό υπό τον Πιπίνο γλίστρησε αθέατο προς την υποναυαρχίδα του τουρκικού στόλου, ένα δίκροτο με πλοίαρχο τον Μπεκίρ Μπέη. Επιχείρησε να προσκολληθεί, αλλά παρασύρθηκε από τον άνεμο και αποσπάσθηκε. Η απόπειρα του Πιπίνου απέτυχε, αλλά ο Κανάρης κατόρθωσε να προσδέσει το πυρπολικό του στην τουρκική ναυαρχίδα. Σημαντικό ρόλο έπαιξαν και οι επιδέξιοι ελιγμοί του έμπειρου πηδαλιούχου Ιωάννη Θεοφιλόπουλου.

Σχεδόν αμέσως το ξύλινο σκαρί του μεγαλοπρεπούς πλοίου λαμπάδιασε και άρχισε να καίγεται σαν πυροτέχνημα. Ο Καρά Αλής έσπευσε να εγκαταλείψει το πλοίο και επιβιβάσθηκε σε λέμβο, αλλά ένα κομμάτι από το φλεγόμενο κεντρικό κατάρτι του πλοίου τον χτύπησε στο κεφάλι και τον τραυμάτισε θανάσιμα. Οι 2.000 άνδρες που βρίσκονταν πάνω στη ναυαρχίδα χάθηκαν σχεδόν όλοι.

Οι 32 άνδρες που συγκροτούσαν τα πληρώματα των δύο πυρπολικών, εκμεταλλευόμενοι τη σύγχυση που επικράτησε, έφθασαν σώοι στα ελληνικά πλοία που τους περίμεναν στ’ ανοιχτά. Η επιστροφή τους στα Ψαρά ήταν θριαμβευτική και με τη συνοδεία του πλήθους κατευθύνθηκαν στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου, όπου ανέπεμψαν ευχαριστήρια δέηση για τη σωτηρία τους.

Τα επακόλουθα

Ο Μπεκίρ Μπέης, που ανέλαβε τη διοίκηση του στόλου μετά το θάνατο του Καρα Αλή, δεν τόλμησε να επιτεθεί στα Ψαρά ή τη Σάμο, αλλά περίτρομος εγκατέλειψε τη Χίο και κατέφυγε στον Ελλήσποντο. Αντίθετα, οι Τούρκοι της Χίου, όταν έμαθαν το θλιβερό γι’ αυτούς περιστατικό, αποτελείωσαν τον αφανισμό του νησιού με την καταστροφή των Μαστιχοχωρίων.

Το κατόρθωμα του Κανάρη έδωσε κουράγιο στους επαναστατημένους Έλληνες και συγκίνησε βαθύτατα την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Στην Ευρώπη κυκλοφόρησαν χαλκογραφίες, που παριστούσαν τον Κανάρη με τον δαυλό στο χέρι, και τα

χρήματα από τις πωλήσεις τους απεστάλησαν στην Ελλάδα για την ενίσχυση του αγώνα.

Για να τιμήσει τα πληρώματα των δύο πυρπολικών, το Μινιστέριον των Ναυτικών (Υπουργείο Ναυτιλίας) πρότεινε στο Εκτελεστικόν (κυβέρνηση) να τους παρασημοφορήσει και να τους χορηγήσει εκτάσεις γης. Το Βουλευτικόν (Βουλή) ενέκρινε την πρόταση, η οποία όμως δεν υλοποιήθηκε ποτέ.

(Πηγή: sansimera.gr / Κεντρική εικόνα: Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη, πίνακας του Ιβάν Αϊβαζόφσκυ (1881))